

Vaittisten tiedote

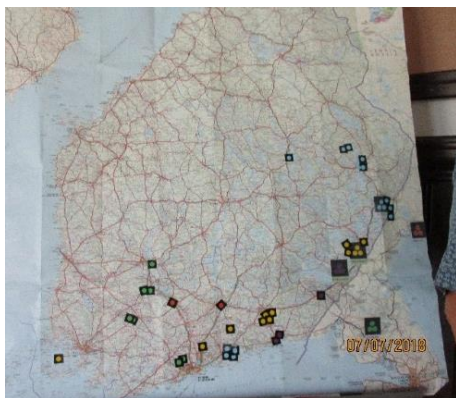
2019/1

Terveisiä Kotkasta

VAITTISTEN SUKUKOKOUS

Vaittisten sukuviiri ripustettiin 7.7.2018 Kotkassa Kotkan Pursiseuran ravintolan **Meriniemen** kokoustilan etuosaan sukuseuran vuosikokouksen kunniaksi ja viritettiin yhteisesti Kymenlaakson laulu. Nelisenkymmentä sukuseuran jäsentä ja ystävää oli kokoontunut käsittelemään sukuseuran asioita ja keskustelemaan sukututkimuksesta.

Ilmoittautumisen yhteydessä osallistujille jaettiin sukuhaarojen mukaan eriväriset tarrat, jotka kiinnitettiin myös seinällä olevaan karttaan nykyiselle asuinpaikalle. Kartalle oli merkitty samalla värillä sukuhaaran entinen kotipaikka, jolloin nähtiin, minne sukuhaaran jäseniä on sijoittunut.

Tutkija **Ahti Kopperi** oli mukana kokouksessa kertomassa sukututkimuksen tekemisestä ja keskustelemassa jäsenten kanssa suvun vaiheista ja tutkimuksen uusista tuloksista, jotka kaiken aikaa täydentyvät. Perinteisen historiallisia dokumentteja hyödyntävän sukututkimuksen tiedot ovat varmentuneet uusimman DNA-tutkimuksen tiedoilla: Suvun kaikki haarat ovat tulleet Suomeen itäistä tietä. Nykyään suvun 23 eri haaraan kuuluvia jäseniä löytyykin melkein joka puolelta Suomea, Kotkan seudultakin.

VUOSIKOKOUS

Vuosikokouksen kokouskutsu oli lähetetty jäsentiedotteessa 2/2018. Vuosikokouksen esityslistalla olivat sääntömääräiset asiat, jotka käsiteltiin **Kari Vaittisen** toimiessa puheenjohtajana ja **Jouni Vaittisen** sihteerinä.

Tilinpäätökset vuosilta 2016 ja 2017 hyväksyttiin hallituksen esityksen mukaisina pienin muodollisin korjauksin. Kuultiin toiminnantarkastajien lausunto, ja sen perusteella myönnettiin tili- ja vastuuvapaus hallituksen jäsenille.

Toimintakertomukset vuosina 2016–2017 oli lähetetty jäsentiedotteessa, ja puheenjohtajana toiminut **Pauli Vaittinen** esitteli ne kokoukselle; esittelyssään puheenjohtaja otti erikseen esille hyvin onnistuneen sukumatkan Ahvenanmaalle kesällä 2017. Seuran toiminnasta keskusteltiin ja talousasioihin tehtiin yksi tarkistusmuutos.

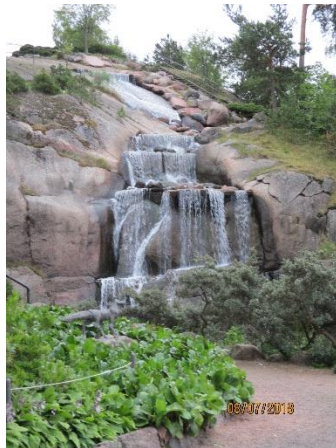
Toimintasuunnitelmaa vuosille 2018–2019 käsiteltiin hallituksen ehdotuksen pohjalta. Siitä käydyssä aktiivisessa keskustelussa ideoitiin tulevia matkakohteita, lisäosallistujien saamista matkoille, lasten ja nuorten saamista mukaan seuran toimintaan ja muuta toimintaa. Hallituksen esitys tulo- ja menoarvioksi vuosiksi 2018–2019 hyväksyttiin; samoin hyväksyttiin hallituksen jäsenten kulujen korvaaminen ja jäsenmaksun pysyminen ennallaan.

Vaittisten sukuseura valitsi vuosikokouksessaan 7.7.2018 seuran puheenjohtajaksi edelleen kaksivuotiskaudeksi 2019–2020 Kiteen sukuhaaraa edustavan **Pauli Vaittisen** Polvijärveltä. Muina hallituksen jäseninä jatkavat edelleen **Irja Kettunen** Kouvolasta (Parikkalan sukuhaara) ja **Timo Vaittinen** Joensuusta (Kiteen sukuhaara), ja erovuoroisista valittiin uudelleen **Jouni Vaittinen** Espoosta (Muolaan sukuhaara) ja **Pirjo Vaittinen** Tampereelta (Muolaan sukuhaara), varajäsenenä jatkaa **Laura Lehkonen** Kuopiosta (Kiteen sukuhaara), ja uudeksi varajäseneksi valittiin **Heikki Vaittinen** Kotkasta (Ruokolahden sukuhaara).

Kokouksen lopuksi keskusteltiin seuraavan, kahden vuoden päästä pidettävän sukkokokouksen paikasta ja vuoden 2019 sukumatkan kohteesta. Laulettiin **Pirjo-Liisa Vaittisen** johdolla Kotkan Ruusu -laulu. Vastattiin tietosuoja-asetukseen liittyvään kysymykseen, että sukuseuran hallitus on käsitellyt asiaa ja ryhtynyt valmistelutoimenpiteisiin asian suhteen.

Vaittisten sukuseuran sukkokokouksen paikaksi oli kesällä 2018 valittu Kotka. Vuosikokous pidettiin Kotkan Pursiseura ry:n Ravintola Meriniemessä. Sen edessä oli purjeveneilynkin kannalta keskeisen vaikuttajan **Hans Gutzeitin** patsas. Yöpyymismahdollisuus oli järjestetty läheisen merimiehiäkin kouluttavan ammattioppilaitoksen Kesähotelli Katarinaan Kotkan kaupunkipuistoon kuuluvan Sapokan vesipuiston lähetyvillä.

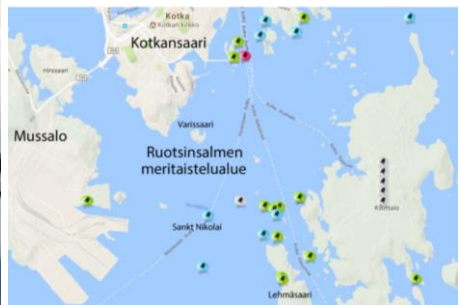

RISTEILYLLÄ

Sukukokoukseen osallistuvilla oli sukukokouksen aikana tilaisuus tavata vanhoja tuttuja ja tutustua uusiin suvun eri haarojen edustajiin, viettää aikaa yhdessä lounaalla ja illalla sukuseuran laivaristeilyllä Kotkan saaristoon.

Matkaan lähdettiin **Vikla II** -laivalla läheisestä Sapokanlahden satamasta. Matka suuntautui Ruotsinsalmen meritaistelujen tapahtumapaikoille. Tunnetuin niistä on Kustaa III:n sodan päättänyt Ruotsin murskavoitto Venäjältä vuonna 1790.

Kartan lähde: <https://yle.fi/uutiset/3-10042568>

Kaikille tietynikäisille on ainakin tuttu radion merisäätiedotuksesta ”*Kotka Rankki ohutta yläpilveä...*” Rankin saari on entinen sotilassaari ja parhaillaan kaavoitettavana matkailupalvelujen ja loma-asumisen käyttöön.

Risteilyllä vietettiin aikaa laivan kannella maisemia ihailien ja valokuvaten. Sisätiloissa seurusteltiin lähisukulaisten tai muuten tuttavaksi tulleiden kesken ja nautittiin mainiota lokikeittoa ja hyvää paikallista leipää. Pääsipa nuoren polven Vaittinen laivan ruoriinkin. Tilanteeseen olisi sopinut yhteislauluksi **Junnu Vainion** ”*Kotkan poikii, ilman siipii, Maailman myrskyt keinuttaa...*”

Laivamatkalta oli mukava palata valoisassa yössä kaupunkipuistoihin ja yöpymispaikkaan. Kaupungista löytyi karaokepaikka, jossa voi ottaa ohjelmakseen toisen Kotkan suuren pojan **Veikko Lavin** *Nälkälinnan laulun* tai vaikka vielä tutumman ”*Jokainen ihminen on laulun arvoinen...*”

Seuraavana päivänä oli kokousmatkan yhteydessä hyvä tilaisuus tutustua Kotkan kaupungin nähtävyyksiin ja vaikka laajemminkin Kotka-Haminan seutuun, jos oli liikkeellä omalla autolla.

JUNALLA TULLUT KÄVELEE JA KIIPEÄÄ

Kouvolan jälkeen tuli Myllykoski, Inkeroinen, Tavastila, Kymi, Kymnlinna, Paimenportti. Juna jatkoi Kotkan satamaan, joka on niin lähellä Sapokkaa, että olisin voinut valita myös sen matkakohteekseni.

Sunnuntaina löytyi aivan Sapokan satamasta **Juha Vainiolle** omistettu katu, jonka varrella oli laulukiviä. Yksi niistä osuus ravintola **Vanhan Fiskarin** kohdalle ja kertoo samassa rakennuksessa sijaitsevasta saunasta ja siitä, että paikka on lähellä tehtaita.

*”Yleisessä saunassa, miesten puolella
oskarin kokoisena yleisien miesten tarinat kuuntelin huolella.
Yleisessä saunassa olin opissa,
Enso-Guzeitin aamuvuoro istui samassa kuumassa kopissa.
Näistä asioista maisista
puhuivat he kaikenlaisista.
Yleisesti ottaen kuitenkin puhuivat he naisista.”*

Aivan Sapokan satamassa on suomalaisten kalalajien ja vesistöjen esittelyyn keskittynyt yleisöakvaario **Maretarium**. Sieltä löytyi yksi Vaittinenkin!

Vielä suurempi meriaiheinen museo Kotkassa on **Merikeskus Vellamo** ja sen edessä sijaitseva jäänsärkijä Tarmo, jonne järjestetyille opastetulle kierrokselle pääsi, kun sattui sopivasti museon sisäänkäynnille.

"Laulut tuulen, nuo vain kuulen, Enkä tiedä kauniimpaa..."

Merikeskuksessa sattui olemaan kiertävänä näyttelynä merimiesten ja hiukan heidän läheistensäkin maailman yhdestä tärkeästä puolesta kertova **Sex and the Sea** -näyttely – mielikuvia, eksoottisia ilmiöitä – totta ja tarua!

Muutakin historiallista katsottavaa oli moneksi tunniksi eksymiseen asti.

Sen jälkeen olikin hyvä poiketa legendaarisen mutta valitettavaksi suljettuna olleen **Kairo**-ravintolan naapurissa olleelle palotähystyskalliolle, jolla sijaisi nimikko-oluttaan tarjoileva OHOY-ravintola.

Mutta minä join sitä vasta toisessa paikassa, urheilubaarissa, jossa ruokailun ohessa sai seurata läheltä keilailua.

Jäin Kotkaan vielä yhdeksi päiväksi Kotkan kaupunkipuistoihin, ensin vesipuistoon patsaita katselemaan...

Sitten jatkoin kiertämään pitkin meren rantaa, hiekkarantaa, koirien uittopaikka ja Katariinan linnoitusten raunioita.

Ruotsinsalmen meritaistelun jälkeen tehdyn rauhan jälkeen venäläiset alkoivat rakentaa linnoituksia Kotkan saarille – siitä nimitykset Katariinan linnoitus ja Katariinan polku – Venäjän keisarinna **Katarina II:n** mukaan. Kotkan kaupungin keskusta on kehittynyt tästä linnoituskaupungista.

Siellä täällä matkan varrella tapaa taiteesta tuttua.

Kotkan puistoissa voi tehdäkin kokonaisen patsaskierroksen katsellen kaikkia 36 patsasta. Luulen, että minä näin niistä tuon **Arvo Siikamäen** kotkalaisen kirjailija **Toivo Pekkasen** kunniaksi Kirkkopuistoon sijoitetun **Tahdon voima-**teoksen lisäksi noin kymmenen muutakin Kotkassa kulkiessani.

Viihdy Vaittinen Viipurissa!

Sukuseuramme ensi kesän kaupunkimatka Viipuriin **18.– 20.7.2019**. Lähdemme Lappeenrannasta Saimaan kanavaa myöten M/S Carelialla **torstaiamuna klo 7.45**, olemme perillä Viipurissa klo 13.45. Satamasta lähdemme bussilla **noin kolmen tunnin opastetulle kaupunkikiertoajelulle**. Kierros päättyy **hotelli Victoriaan**, joka sijaitsee keskustassa liki Pyöreää tornia ja kauppatoria. Majoitus 2hh, aamiainen sisältyy hintaan (1hh lisämaksusta; 2 yötä = 50 €). Muut ruokailut jokainen hoitaa itse; Viipurissa on runsaasti erilaisia ja monen hintaisia ruokailumahdollisuuksia.

Perjantaina halukkaat voivat tutustua Viipurin nähtävyyksiin, viettää aikaansa shoppailemalla tai tutustua sukututkimusmielessä kaupungissa olevaan arkistoon.

Lauantaina bussi vie meidät satamaan. **Laiva lähtee klo 16.15 takaisin Lappeenrantaan**, jossa olemme klo 21.45.

Matkan hinta on noin **230 €/henkilö** (25.1.2019 voimassa oleva hinnasto). Matka toteutuu, jos kokoon saadaan vähintään 30 lähtijää, mukaan mahtuu 40 henkilöä. Matkalle voi lähteä jäsenen mukana myös sukuseuraan kuulumaton henkilö, jos paikkoja on.

Matkalle tarvitaan passi, jonka on oltava voimassa vähintään **puoli vuotta matkan päättymisestä**. Passista valokopio matkan järjestäjälle viimeistään kaksi viikkoa ennen matkaa. Viisumia ei tarvita.

Sitovat ilmoittautumiset 23.3.2019 mennessä matkatoimisto Matkapojille, puhelin 010 2323 872 tai sähköposti [soili.valtonen\[at\]matkapojat.fi](mailto:soili.valtonen[at]matkapojat.fi). Matkapojat lähettää laskun: varausmaksu 30 € maksetaan heti ja loppusumma 13.6.2019. Ilmoittautuessa osallistujan nimi ja yhteystiedot.

Menomatkalla lounas klo 12.30 ja paluumatkalla päivällinen klo 17.30 laivan noutopöydästä hintaan á 22 €. Ruokailut varataan ja maksetaan ilmoittautumisen yhteydessä.

Huom! Matkan peruminen ilmoittautumisajan umpeuduttua aiheuttaa kuluja, joiden suuruus riippuu peruutuksen ajankohdasta. Mahdollinen sairastuminen ei poista korvausvelvollisuutta. Kannattaa siis etukäteen hankkia tai varmistaa matkavakuutuksen voimassaolo ja -ehdot.

Ja Vaittisetan viihtyy!

ONNITTELUKORTIN SUUNNITTELUKILPAILU

Kutsumme kaikkia Vaittisten sukuseuran piirissä toimivia sukuseuran jäsenten merkipäivien muistamisiin tai muihin sukuseuran tarkoituksiin käytettävän kortin suunnittelukilpailuun. Kilpailussa etsitään alkuperäistä kuvataideteosta, jonka toteutus on vapaa. Kuvasta muokataan korttia varten digitaalinen muunnos, ja lopullinen toteutus on värillinen A6 (105 x 148 mm) -kokoinen kortti.

Kilpailuehdotus on lähetettävä tai jätettävä kilpailun sihteeriille (osoite alla) paperilla tai muuta soveltuvaa materiaalia käyttäen tai digitaalisena toteutuksena (esim. jpg.) muistitikulla, -kortilla tai sähköpostin liitetiedostona **kesäkuun 30. päivään mennessä 2019**. Muista laittaa mukaan kuvantekijän **nimi ja yhteystiedot** sekä suostumus luovuttaa kuva tai kuvat sukuseuran julkaistavaksi ja käyttöön sekä esiteltäväksi sukuseuran kesän 2019 matkalla. Sukuseuran hallitus voi myös halutessaan kuulla Vaittisten suvun taiteilijoita parhaiden kuvien valinnassa.

Toivomme, että suvun lapset ja nuoret ryhtyvät kuvantekoon, mutta osallistua voivat kaikki vauvasta vaariin ja ylämummoon! Kilpailuun voi osallistua myös useammalla kuvalla. Parhaat palkitaan!

Tiedusteluihin vastaa ja teoksia vastaanottaa kilpailun sihteeri

Pirjo Vaittinen, Nurmenkuja 4, 33820 TAMPERE

sähköposti [pirjo.helena.vaittinen\[at\]gmail.com](mailto:pirjo.helena.vaittinen@gmail.com), puhelin 040-7708072

Venäläisen sotilasosaston vierailusta Vaittisenmäellä 1917 ja sokerin salakuljetuksesta

Vaittisten sukuseuran tiedotteessa 1/2018 oli leike Viipuri-lehdestä elokuulta 1917. Jutussa kerrottiin tapauksesta, jossa Vehmaisten Vaittisenmäelle oli saapunut seitsemän ratsastavaa täysissä aseissa olevaa venäläistä sotilasta etsimään Tuomas Vaittista. Juttu oli otsikoitu ”Sotilasmielivaltaa”. Tuohon aikaan suomalaisessa lehdistössä uutisoitiin usein Suomen suurruhtinaskunnassa palvelevien venäläisten sotilaiden mielivallasta.

Jutun lopussa heitettiin ilmaan kysymys, miksi sotilasosasto etsi Tuomas Vaittista. Eräs sukuseuran tiedotteen lukija havahtui, että lehtileikkeen uutinen koski hänen isoisäänsä. Venäläisten sotilaiden käynnistä ja Tuomaksen onnekaasta ”piiloutumisesta” oli tarinoitu suvun kesken. Tuomaksen päiväkirjassa oli kerrottu myös tilanteeseen johtaneista tapahtumista.

Seuraavassa on vastaus Vaittisten tiedotteen 1/2018 jutun lopussa esitettyyn kysymykseen. Teksti tapauksen kulusta perustuu Tuomas Samulinp. Vaittisen päiväkirjaan, suvun muistiin merkittyihin kertomuksiin, Kansalliskirjaston digitoituihin sanomalehtileikkeisiin sekä ELKA:ssa (Elinkeinoelämän keskusarkisto) Suomen Sokerin Töölön tehtaan arkistomateriaalia koskevaan johdantoon, jonka on kirjoittanut Jarmo Luoma-aho.

Venäläinen sotilasosasto oli siis elokuussa 1917 saapunut Kivennavan Vehmaisiin Vaittisenmäelle pidättämään Tuomas Samulinp. Vaittista, joka oli onnistunut kevättälvella pakenemaan vankilasta Pietarista. Tuomas oli päätynt vankilaan Venäjän puolelle pahoinpideltyään 1916 tammikuun alussa venäläisen rajavartiosotilaan. Rajavartiosotilas oli yrittänyt pidättää kahta suomalaista, jotka olivat tuomassa kahdella hevosella isoa sokerilastia tullitien ohi Venäjältä Suomeen. Yrittäessään johdattaa suomalaiset sokerin

salakuljettajat venäläisten tulliasemalle oli toinen miehistä, Tuomas Waittinen, sanojensa mukaan tuupannut rajasotilaan kuormansa päältä lumihankeen, jolloin hän oli loukkaantunut ja menettänyt tajuntansa. Salakuljettajat onnistuivat pakenemaan lasteiseen Suomen puolelle.

Rajavartija oli toivuttuaan pystynyt kertomaan salakuljettajien tuntomerkit sekä mistä kylästä nämä olivat. Tämä käynnisti kuulustelut ja pidätykset Vehmaisissa. Ensin oli pidätetty tuntomerkkien perusteella Tuomaksen serkku Juho, joka oli ollut toinen kyseisistä salakuljettajista. Alustavissa kuulusteluissa serkku oli paljastanut Tuomaksen sekä muita sokerin salakuljetuksessa mukana olevia kyläläisiä. Kivennavan nimismies pidätti lisäkuulusteluihin useita Vehmaisten miehiä, joita epäiltiin osallisuudesta tapahtuneeseen.

Kuulusteluissa selvisi, että kyseessä oli Vehmaisten kyläläisten harjoittama salakuljetus. Nimismiehen mukaan salakuljetukseen liittyi myös lieveilmiöitä, joita myös osa kyläläisistä oli paheksunut. Nimismiehen ja kenraalikuvernöörin kanslian kirjeenvaihdossa toimintaan osallistuneiden kuvattiin muodostavan järjestäytyneen rikolliskoplan. Koska tapaukseen liittyi venäläisen rajasotilaan pahoinpitely, asia käsiteltäisiin venäläisessä sota-oikeudessa ja seurauksena olisi ankarimmillaan kuolemantuomio, olihan voimassa maailmansodasta johtuva poikkeustila. Nimismies esitti kenraalikuvernöörin kanslialle salakuljettajien joukkoon kuuluneita karkotettavaksi Venäjälle. Miehet oli karkotettava, jotta epäillyt suomalaiset saataisiin tuomittavaksi venäläiseen kenttätuomioistuimeen.

Tuomas luovutettiin Venäjän viranomaisille ja hän joutui venäläisten viranomaisten kuulusteltavaksi ensin Systerbäckiin Juho-serkun ja muutamien muiden Vehmaisten miesten kanssa. Systerbäckissä tutkinta jatkui. Venäläisten sanomalehtien mukaan Tuomas ja serkkunsa Juho (Johannes) Waittinen olivat tunnustaneet rajavartijan pahoinpitelyn ja heidät vangittiin ja toimitettiin Pietariin Pietari Paavalin linnoitukseen odottamaan sota-oikeuden tuomiota. Venäläisissä lehti uutisissa kirjoitettiin

Waittisen veljeksistä, vaikka he olivat serkuksia. Muut Vehmaisten miehet vapautuivat ilmeisesti tässä vaiheessa Systerbäckistä. Tuomaksen isä sai palkattua Terijoelta asianajajan, jonka laatima kirjelmä aiheutti asian käsittely pitkittymisen.

Tapauksesta oli venäläisen rajavartijan sekä Tuomas Waittisen erilaiset kertomukset. Tuomaksen serkku oli ollut tilanteesta sivummalla. Venäläisen rajavartijan mukaan häntä olisi ammuttu myös revolverilla. Näin asiasta oli uutisoinut myös venäläinen lehti. Tuomas kiisti tämän eikä tunnustanut ampumista. Tuomaksen kertomus tapauksen kulusta puolestaan osoitti, että venäläinen rajavartija oli menetellyt huolimattomasti ja epäluotettavasti vartiotehtävissä esimerkiksi jättäen vartiopaikkansa, luopuen omasta kivääristään osallistuessaan sokerilastissa olleen reen kääntämiseen sekä ollessaan myös valmis ottamaan vastaan lahjusrahaa, jollaista summaa Tuomaksella ei ollut kuitenkaan maksaa. Tuomas odotti Pietarissa vankilassa oikeuskäsittelyn päättymistä ja tuomiota. Vankilassa hän onnistui pitämään päiväkirjaa. Sukulaiset saivat asianajajan kanssa tapaamiskäynnillä lahjottua vartijan, niin että Tuomas sai selliinsä kynän ja paperia. Päiväkirjan pitäminen karussa yksinäisessä sellissä auttoi häntä selviytymään.

Venäjän helmikuun vallankumous 1917 pelasti Tuomaksen. Sekasorron aikana kumoukselliset vapauttivat pidätettyjä ns. poliittisia vankeja vankilan selleistä Pietari Paavalin linnoituksessa sekä muissa Pietarin vankiloissa. Tuomas onnistui samalla pakenemaan Suomen puolelle ja takaisin Vehmisiin. Vankeus oli kestänyt yhden vuoden, yhden kuukauden ja yhden päivän. Serkkunsa Juho oli ilmeisesti paennut viimeistään samassa yhteydessä, ellei häntä ollut jo aikaisemmin vapautettu. Hänen vankilassa olosta ei ole mainintoja Tuomaksen päiväkirjassa.

Helmikuun vallankumouksen jälkeen olivat olot Venäjällä hieman tasaantuneet. Jonkinlainen järjestys oli palannut ja kumouksen sekasorrossa paenneita vankeja oli ryhdytty etsimään. Venäläiset sotilaat saapuivat Vehmisiin elokuussa 1917 pidättämään vankilasta paennutta Tuomasta,

joka oli onnekseen poissa kotoa yöllisellä riustelureissulla tulevan puolisonsa luona ja vältti pidätyksen neuvokkaiden sukulaisten avustuksella. Venäläiset sotilaat tyytyivät Waittisilta saamiinsa rahoihin, jotka he vaativat lunnaksi. Lunnaita vastaan he vapauttivat myös vangitsemansa Juhon, jonka he olivat tavanneet kotoaan. Toista kertaa eivät pidättäjät enää tulleet ja historian kulku tuli myös lopulta väliin. Suomi julistautui muutaman kuukauden kuluttua itsenäiseksi.

Sokerin salakuljetus tulliteiden ohi talvella 1916 oli näillä syrjäisten rajaseutujen metsäteillä mittavaa. Se oli järjestelmällistä toimintaa. Maailmansota oli luonut otolliset olosuhteet keinottelulle. Vuoden 1916 alussa Pietarin kaupunginpäällikkö oli kieltänyt sokerin junakuljetukset Suomeen. Tarkoituksena oli ilmeisesti nostaa venäläisestä sokerista saatavaa hintaa. Kiellon johdosta paikalliset keinottelijat olivat alkaneet viedä sokeria Suomeen maanteitse.

Venäläinen lehdistö uutisoi, kuinka poliisi jahtasi luvatonta sokerin vientiä harjoittavia. Esimerkiksi helmikuun 16. päivän vastaisena yönä oli Pietarin poliisi pysäyttänyt 25 kuorman kuljetuksen, jossa Suomeen oli matkalla 150 säkkiä sokeria ja 50 laatikkoa palasokeria. Kuljettajat kertovat saaneensa sokerin rahdattavaksi tuntemattomilta henkilöiltä. Uutisen mukaan poliisiviranomaiset olivat saaneet selville, että kyseinen sokeri oli ollut peräisin Iljinin teekaupasta ja Rönningin sokeritehtaasta. Näiden edustajat puolestaan olivat kertoneet, että sokeri oli myyty tuntemattomille henkilöille. Sokerilla keinottelu ja salakuljetus jatkuivat vaihtelevasti, pääosin pienimuotoisesti, aina sisällissodan puhkeamiseen saakka.

Rajan tiestön tuntevia Vehmaisten talonpoikia oli värvätty tähän sokerin rahtaukseen, osa heistä saattoi olla mukana myös keinottelussa. Kaikilla oli kuitenkin tuskin omasta takaa vaadittavia rahasummia sokerin ostamiseksi Pietarista. Nuori Tuomaskin oli uskonut vaurastumiseen sokerin salakuljetuksella niin, että päätti lähteä hakemaan Venäjältä lastia ja värväsi apurikseen kohtalokkaalle reissulle serkkunsa Juho (Johannes) Vaittisen.

Sokeritullilla autonomia halusi suojata Suomeen perustettua omaa sokerituotantoa. Sokerikuormien pysäytys ja tullin kerääminen oli ensi sijassa suuruhtinaskunnan tullin intressi. Sokerilastit eivät suomalaisia tullimiehiä kuitenkaan suuremmin kiinnostaneet. Tullimiesten lahjonta oli yleistä, ehkä he olivat saaneet sokerin salakuljettajilta voitelurahoja. Venäjän rajavartijat tiedostivat myös tilanteen ja halusivat päästä osille näistä luvattomasti tullitiet kiertävistä kuljetuksista ja vaativat myös lahjuksia. Pietarissa alkuvuodesta 1916 määrätty junakuljetuksilla tapahtuvan sokerin vientikielto Suomeen muutti tilannetta niin, että Venäjän rajaviranomaiset puuttuivat myös kuljetuksiin.

Pietarissa oli tarjolla sokeria, koska Venäjän juurikassokerin tuotanto oli kasvanut 1800-luvun lopulla niin suureksi, että sen oli ryhdyttävä kauppamaan oman maan kulutuksen ylittävää tuotantoa ulkomaille. Vuonna 1897 solmitussa tullisopimuksessa venäläisen raakasokerin ja valmiin sokerin tuontitullia laskettiin Suomessa. Kun lisäksi muun ulkomaisen puhdistetun sokerin tulli pysyi ennallaan, Suomen sokeriteollisuus sai aikaan tullisuojan tuontisokeria vastaan.

Vuoden 1897 tullisopimus merkitsi sitä, että suomalaiset sokeritehtaat ryhtyivät käyttämään raaka-aineenaan valkeata venäläistä ns. hiekkasokeria, ja sitä, että muu ulkomainen sokeri katosi liki olemattomiin markkinoiltamme. Kotimaisen sokerin kilpailuasema tuontisokeriin nähden parani myös Venäjän sokerin ylituotanto-ongelmien takia. Idästä tuodun raakasokerin hinta laski, ja sen käyttö puhdistamoiden raaka-aineena kasvoi jatkuvasti. Hyvä suhdannetilanne lisäsi tuotantoa Suomessa ja syntyi kova kilpailutilanne.

Liikatuotanto ajoi sokeritehtaat yhteistoimintaan. Vuonna 1901 perustettiin Suomen Sokeriyhdistys, joka epäterveen kilpailun estämiseksi jakoi sokeritehtaille tuotantokiintiöt. Ensimmäisen maailmasodan aikana raakasokerin saanti kävi taas vaikeaksi, koska Venäjä halusi rajoittaa sokerin vientiä ja nostaa siitä saatavaa hintaa. Sokerin säännöstelyä varten

perustettiin Sokeri-Keskus-Komitea, joka yhdessä tehtaiden kanssa hoiti raaka-aineen ostot ja vastasi myös valmisteiden jakelun säännöstelystä. Tuotantolaitosten kova kilpailu, säännöstely ja venäläisten ja suomalaisten sokerin tuojien harrastama keinottelu loivat hyvät edellytykset sokerin salakuljetukselle 1916 alussa.

Valtiolliset tapahtumat ja talouspäätökset, kuten tullit tai vientikiellot, vaikuttavat yksittäisten kansalaisten elämän ratkaisuihin moni eri tavoin. Rajaseuduille autonomian ajan tulliraja tarjosi houkuttelevia ansaintamahdollisuuksia, joita oli vaikea vastustaa. Salakuljetus oli yksi rajan kiroista.

Koska syrjäisissä Kivennavan kylissä tienestit olivat vähissä, ei Tuomas Samulinp. Waittinenkaan monen muun Vehmaisten asukkaan tavoin pystynyt näistä houkutuksista kieltäytymään. Tuomas oli 1916 yksi sokerin salakuljettajista. Toimiko hän osana laajempaa salakuljetusverkostoa vai oliko vain yksittäinen, salakuljetuksen pelisääntöjä tuntematon, epäonninen ensikertalainen, ei dokumenteista selviä.

Sisällissodan jälkeen Suomen itsenäistyttyä raja suljettiin, kaikenlainen kaupankäynti rajan yli loppui. Paikallisen väestön toimeentulon lähteet kävivät vähiin. Tämä lisäsi kasvaneista riskeistä huolimatta edelleen rajan kylissä salakuljetusta. Kumousten myllertämässä Petrogradissa, Pietarissa, oli pula kaikesta. Elintarvikkeiden ja aineellisten hyödykkeiden lisäksi salakuljettajien osaamista hyödynsivät 1918 sodan jälkeen loikkarit ja kielletyn poliittisen agitaatioaineison välittäjät. Valvonnan tehostuessa rajan kylien väestön laajamittainen salakuljetus hiipui vasta 1920-luvun puolen välin tienoilla.

Raimo Ranta

Vuoden 2019 jäsenmaksu

Tämän tiedotteen välissä on sukuseuran jäsenmaksukuitti.

Jäsenmaksu on vain 10 euroa / henkilö,

alle 18-vuotiailta lapsilta 5 euroa tai 20 euroa/perhe (vanhemmat ja alle 18-vuoriaat lapset).

Jäsenmaksujen **eräpäivä on 22.2.2019** Muista viitenumero.

Jos maksat jäsenmaksun useammasta henkilöstä niin kirjoita viestikohtaan ensin viitenumero ja sitten maksamasi henkilöiden nimet. Jos et kirjoita sukunimeä niin sukuseura tulkitsee sen olevan Vaittinen.

Mikäli osoitteesi on muuttunut, ilmoita uusi osoitteesi Ritvalle tai Jounille. (ks. sukuseuran toimihenkilöt)

Sukuseuran jäsenenä voivat olla myös kaikki Vaittisten jälkeläiset, vaikka sukunimi olisi muuttunut.

Vaittisten sukuseuran tietosuojaseloste

Seloste henkilötietojen käsittelytoimista hyväksyttiin Vaittisten sukuseuran hallituksen kokouksessa 17.11.2018 ja siihen tehtiin pieniä tarkennuksia jotka hyväksyttiin hallituksen kokouksessa 19.1.2019.

Seloste on luettavissa sukuseuran kotisivuilla www.vaittistensukuseura.fi

Korjaukset ja täydennykset sukukirjaan

Savo-Karjalan Sukututkimustoimisto

ahti.kopperi[at]telemail.fi

www.telemail.fi/ahti.kopperi

Kopperin kotisivuilta löytyy ilmoituslomake sekä ohjeet sen täyttöön ja lähettämiseen

Sukuseuran omat kotisivut

Parhaiten pysyt perillä sukuseuran tapahtumista vieraillemalla säännöllisesti sukuseuran www-sivuilla. Sieltä saat aina tuoreimmat tiedot sukuseuran tapahtumista.

Sukuseuran kotisivuja hoitaa Jouni Vaittinen.

Jos sinulla on tiedotettavaa tai kysyttävää nettisivuista, ota yhteys Jouniin.

www.vaittistensukuseura.fi

Sukuseuran tuotteita

Sukukirja Vaittisten suku I-II, Porvoo 2012

Kirja sisältää kaikki Suomen Vaittiset, yhteensä 1984 sivua henkilöhakemistossa yli 30.000 nimeä
 hinta 130 euroa, sukuseuran jäsenille 110 euroa.
 Kirjaa jäljellä enää 39 kappaletta.
 Kirjoja saa Pirjolta, Timolta, Jounilta ja Ahdilta

Pöytästandaari (samanlainen kuin etusivulla)

Hinta 40 euroa

Isännänviiri

koko on 50x400cm (vain yhtä kokoa), lippukangas 155g
 Isännänviiri maksaa 60,00 euroa,
 Tilaukset jäsenrekisterin hoitajalta Ritva Vaittiselta.
 Hintoihin lisäksi todelliset postikulut.

Sukuseuran toimihenkilöt

Pauli Vaittinen, puheenjohtaja
 044 988 2052
vaittipauli@gmail.com

Venemestarinkuja 1
 83700 POLVIJÄRVI

Jouni Vaittinen, varapuheenjohtaja
 050 5332 987
jouni.vaittinen@saunalahti.fi

Laaksoahdentie 11 L
 02730 ESPOO

Pirjo Vaittinen, hallituksen sihteeri
 040 770 8072
pirjo.helena.vaittinen@gmail.com

Nurmenkuja 4
 33820 TAMPERE

Irja Kettunen, hallituksen jäsen

Myllykoski, 0400 841 857

Timo Vaittinen, hallituksen jäsen

Joensuu, 0500 376 310

Laura Lehkonen, Kuopio, varajäsen

Heikki Vaittinen, Kotka, varajäsen

Ritva Vaittinen, jäsenrekisteri
timo_ritva@netti.fi

Joensuu, 0500 374 739